

„כל מה שבגין יכול לעשות, פרס יכול לעשות ויותר טוב” זה המסר של הפצצת משרדי אש”ף בתוניסיה

כאשר נכנס יום הכיפורים, והרדיו הישראלי נכנס לרמת אלוטו, חודר חשש סתום לליבו של האזרח הישראלי. הוא זוכר את יום הכיפורים 1973 — כאשר פרצו צבאות מצריים וסוריה אל תוך סיני ורמת הגולן. הפסימים ביותר מסוכנים את כפתור הרדיו לי שידורי הבייביסי הבריטי, וממתנים לרעות.

גם השנה התגשמו הנבואות השחורות. קרה משהו ביום הכיפורים. פלסטינים פרצו לסירה ישראלית בלאר נקה. בתום האירוע, נשארו בסירה שלושה הרוגים ישראלים.

חטיפה מול חטיפה? גם שבוע לאחר מכן נשאר האירוע אפוף מיסתרין. מי ביצע את הפיגוע? לשם מה? בייביסי מיהר לקשור את הפריצה ליאכטה הישראלית בנמל הקפריסאי עם חטיפת שתי חוליות פלסטיניות בלב ים, בדרך מקפריסין ללבנון, בירי חיליהם הישראלי. העורך הבריטי גם נזכר כי לפני שבועיים טילפן אלמוני לסוכנות הידיעות הצרפתית בירושלים ואיים כי „כוח 17” ינקום את ניקמת החטיפות האלה.

„כוח 17” הוא מיסמך הראש של יאסר ערפאת. יחידת ביטחון מרכזית בפת”ח. היה הגיון בצירוף הדברים ביחד. הבייביסי הדוע כי „כוח 17” ביצע את הפיגוע כדי לתפוס בנייערר כה, לשם החלפתם באנשי הכוח שנלכדו בלבנים.

בשעתו טענו השילטונות הישראליים כי החוליות הפלסטיניות נתפסו בלבנים, מפני שהיו בדרך לבניצוח פיגועים בישראל. מעולם לא הוכח שום הוכחות לטענה זו. היה הרבה יותר סביר להניח כי הכוחות האלה נשלחו על ידי הנהגת פת”ח לתיגבור כוחותיה במתנת הפלסטינים. הפלסטינים, מול פני ההתקפה הסורית הצפויה עליהם (שהחלה השבוע בטריפולי, בצפון לבנון).

עיתוי ושיטה. ממשלת ישראל עטה על הגירסה שהפיגוע בוצע על ידי אנשי ערפאת. זה שימש כנימוק משכנע להחרמת אש”ף בירי הדירפולר מטיה. בייחוד לאור מיתקפת השלום של המלך חוסיין ויאסר ערפאת וראה כתבה).

אולם ככל שעברו הימים, כן גברו הספקות לגבי גישה זו. בין השאר: • מוסדות ביטחון ישראלים הר ליפו לעיתונות כי הם מפקפקים במס קנה שהפיגוע בוצע בידי אנשי ערפאת. חלי האוויר הישראלי ביצע את קפת גמול על מיתקן של אבומוסא, הסוכן הסורי המבקש להפיל את ערפאת.

• מבצע הפיגוע סירבו לנהל משאומתן עם נציג אש”ף, שבא לי מקום הנציג הזה — צברי גריר. אורח ישראלי מכפר פאסוטה בגליל — הכחיש כמה פעמים שיש קשר בין אש”ף ובין הפיגוע.

• העיתוי — בריק לפני נאום השלום של חוסיין — מעיד על הכוונה לפוצץ את יוזמת השלום של חוסיין ערפאת.

• אילו רצו החוטפים באמת לקחת בנייערובה כדי להחליפם בפלסטינים שנלכדו — מדוע רצחו את קורבני תיהם כבר כעבור כמה שעות, מבלי להמתין כלל להתחלת המשאומתן הרציני?

יעד רחוק. אולם התמיהות לגבי מבצע הפיגוע ומטרותיהם לא הפריעו לפרס לפתוח בפעולת מילחמה נגד תוניסיה, כשם שהות הפוגעים בשגי ריר ארגוב, שהיו אויבי אש”ף, לא הפי ריעה לבגין לתקוף את לבנון.

בהפצצת תוניסיה שבר פרס גם שיא אחר של בגין — הפצצת הכור הגר עיני בבגדאד. יעד ההתקפה החדשה היה ב 400 קילומטר רחוק יותר.

הצעת השלום של המלך חוסיין — הנועזת ביותר שהוצעה אי פעם — גרמה לפאניקה בירושלים. הפצצת משרדי אש”ף בתוניסיה היא התשובה האמיתית של ממשלת פרס שמיר — היא נועדה לפוצץ את יוזמת חוסיין בעודה באיבה

עורך „העולם הזה” מנתח את

דיר העל

מסך הערפל

השבוע פרצה פאניקה בירושלים. הסיוט הנושן התגשם. ממשלת ישראל כולה עמדה מול פני סכנה נוראה. המלך חוסיין הציע שלום. ולא זה בלבד, אלא שהוא מדבר גם בשם אש”ף.

הסיוט הנורא, שגרם להם לנדרדישינה בלילות, היה שבי אחד הימים יקום מנהיג ערבי ויציע להכיר בישראל ולעשות עימה שלום. סכנת השלום היתה מאו ומתמיד הסכנה היחידה שמפניה אין למיסד הישראלי אמצעי מגן. העקשנות הערבית היתה הנשק הסודי של כל חסידי הסיפוח. במשך עשרות שנים למדו מנהיגי הישוב והמדינה לסמוך עליה. אך בסתר ליבם כירסם תמיד החשש הנורא: שמא יבוא יום והערבים ילמדו לקח ויציעו שלום.

בי שלום פירושיו: לחץ ביני לאומי בביר על ישראל, ואולי גם לחץ בביר בתוך ישראל עצמה, למען החזרת השטחים הכבושים.

הפחד הזה הגיע לשיא כאשר קם אנוור אל סאדאת ונקט את יוזמתו ההיסטורית. ממשלת ישראל, בהנהגת מנחם בגין, נאלצה להיענות ליוזמה זו ולהחזיר את סיני תמורת שלום. אולם בגין וחבריו הצליחו לתקוע יתד בגלגלי השלום ולעצור אותו. לפני שהגיע אל הגדה המערבית ורצועת עזה.

מאז גבר הפחד. לאחרונה נוספה עליו אימה נוספת: לא זה בלבד שיוזמת שלום בזאת תחזיר אל שולחן הדיונים את גורל השטחים הכבושים, אלא שתביא גם לפיצוץ ממשלת האחדות הלאומית.

6 עיקרי הנאום

חלק הראשון של הנאום היה מוקדש לעניינים עולמיים כלליים — הבעת תנחומים על קורבנות

הרעש במכסיקו, דיון בבעיות האר”ם. אחרי כל אלה עבר לענייני המרחב. ואלה היו עיקרי דבריו:

• **משאומתן ישיר.** המלך הציע בצורה חרישמעית משאומתן ישיר עם הנציגים המוסמכים של מדינת ישראל. תוך כדי כך הכיר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים כמדינה.

• **החלטות האו”ם.** המלך הציע לבסס את המשאומתן על ארבע ההחלטות העיקריות של האו”ם. ואלה הן:

החלטת החלוקה משנת 1947 (החלטה 181/2): זוהי ההחלטה אשר גרמה להתלהבות חסרת תקדים בישוב העברי. כאשר התקבלה, יצאו המוני הישוב לרחובות, רקדו וצהלו מרוב שימחה, כאילו הגיעו ימי המשחה. ההחלטה קראה להקמת שתי מדינות בפלשתינה: מדינה יהודית ומדינה ערבית. משמע: ההחלטה נותנת את הלגיטימציה לקיומה של מדינת ישראל ולהקמתה של מדינת פלסטינית לצידה.

ההחלטה בדבר פיתרון בעיית הפליטים (11 בדצמבר 1948): החלטה זו מעניקה לפליטי פלסטין את הזכות לבחור באופן חופשי בין שיבה לבתיהם ובין קבלת פיצויים. מכיוון שאין איש מצפה מ ישראל לקבל בחזרה את מרבית הפליטים, מאחר שכפריהם נמחקו מעל פני הארמה ובתיהם בערים נתפסו, קיים כיום קונסנזוס בינלאומי שעיקר הכוונה של ההחלטה היא להעניק פיצויים לפליטים. תוך החזרת חלק סמלי מתוכם לשטח ישראל.

החלטת מועצת הביטחון 242 משנת 1967: החלטה זו קובעת שאין לספח שטחים בעיקבות מילחמה, ושעל ישראל לסגת לגבולות בטוחים ומוכרים.

החלטת מועצת הביטחון 338

מאוקטובר 1973: החלטה זו קראה להפסקת הקרבות ולהגשמת ההחלטה 242 „בכל חלקיה”, והחליטה כי על הצדדים לפתוח מייד במשאומתן „תחת חסות מתאימה” לשם כינון „שלום צורך ובריקימא” במיזרח התיכון.

• **ועידה בינלאומית.** חוסיין הציע כי המשאומתן הישיר עם ישראל יתקיים תחת „חסות מתאימה”. כפי שנאמר בהחלטת 338, שישאל מסתמכת עליה לעיתים קרובות. במקום אחר בנאום הציע כי חסות זו תהיה ועידה בינלאומית, בהשתתפות החברות הקבועות של מועצת הביטחון (ארצות הברית, ברית המועצות, בריטניה, צרפת וסין), ובהשתתפות כל הצדדים הנוגעים בדבר.

(שילוב זה של משאומתן ישיר וועידה בינלאומית הושמע לראשונה על ידי נציג סובייטי בראשית ספטמבר ב 1973, כפי שהודיע העולם הזה בדיעת סקופ בשבוע שעבר).

• **ייצוג אש”ף.** במהלך דבריו בהביר המלך מעל לכל ספק שהוא מוסמך לדבר גם בשם אש”ף. הוזכר את הסכם חוסיין ערפאת מפברואר 1985, וקבע כי דבריו נובעים מהסכם זה. במקומות מהתאמים דיבר בשם „אנחנו”, בעוד שבמקומות אחרים דיבר בשם „אני” ו„ירדן”. הוא לא השאיר ספק לגבי מהות „אנחנו” — ירדן ואש”ף במשותף. (בערבית אין לשוורבים מלכותית, כגון „אנחנו, מלכת בריטניה...”)

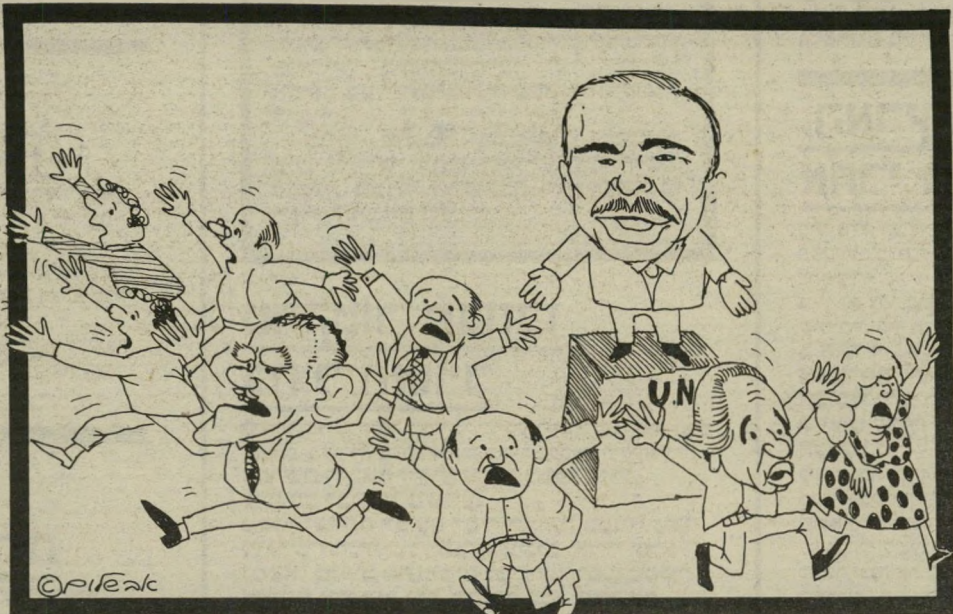
קבע המלך: „האום הכיר באירגון השיחור הפלסטיני כנציג החוקי הבלעדי של העם הפלסטיני, וכך סלל את הדרך להשתתפות העם הפלסטיני באמצעות נציגו החוקי, בתהליך השלום. מכיוון שהוא הצד העיקרי לסיכסוך, מן הראוי שהעם הפלסטיני יהיה הצד הראוי לשלום... דרושה גישה חדשה לתהליך השלום, המאפשרת את שיתוף אש”ף בתהליך השלום.”

• **הטרור.** המלך גינה את כל צורות הטרור, אך הבדיל בין טרור ובין מילחמת שיחור לגיטימית. בכך קיבל תיזה שהוצגה לאחרונה על ידי ראשי אש”ף, שהסבירו כי טרור פירושו חטיפת מטוסים וכדומה, אך שפגיעות בשילטון יכבוש על ידי האוכלוסיה הכבושה היא מילחמת שיחור לגיטימית.

• **ביסוס אידיאולוגי.** המלך הוזכר את העובדה שהיהודים והערבים הם „בני אברהם עליו השלום” וכי יש להביא את השלום לארץ השלום. בכך העביר את הדברים מלשון הדיפולר מטיה היבשה ללשון המושגים הרוחניים, והכיר גם מבחינה רעיונית בזכותם של היהודים על הארץ, במקביל לזכות הערבים עליה.

הם לא רקדו ברחוב

ל הדברים האלה ביחד מצטרפים להצעה ברורה ודרמטית, שהיא מיקשה אחת. המלך הציע לפתוח במשאומתן

הצילום!